

ZGODNJA DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

»Danica« izhaja vsak petek na celi poli in velja po pošti za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vinarjev, za četrt leta 2 kroni. V tiskarni sprejemana za celo leto 6 kron, za $\frac{1}{2}$ leta 3 krone, za $\frac{1}{4}$ leta 1 krono 50 vin., ako bi bil petek praznik, izide »Danica« dan poprej.

Tečaj LV.

V Ljubljani, 24. oktobra 1902

List 43.

Trstenik.

(Dalje.)

III. Duhovniki.

3.) Fran Šusteršič je bil rojen 1. decembra 1796 „pri slepem Janezu“ v Zapužah, hišna številka 13. pri Šentvidu nad Ljubljano. To je tista, posebno Ljubljančanom dobro znana gostilna, v kateri je zapustil velikonočni potres leta 1895. strahovit sponin. Strop se je tu udril in ubil gospodarja Franceta Šusteršiča, stričnika našemu gospodu, in tudi njegovo ženo. Mož je izkušal uteči: dobili so ga mrtvega pri vratih, ženo pa še na postelji. Živa je ostala med razvalinami na tleh le enoletna hčerka Terezija; rešili so jo še o pravem času, dasi je bila nad 3 ure podsuta.

Preden se je Šusteršič naselil na Trsteniku, je služil kot kapelan v Šmartnem pod Šmarno goro. C. kr. ilirski gubernij v Ljubljani ga je z odlokom 24. aprila 1829. imenoval za lokalista na Trsteniku. V občevanju z ljudmi je bil zelo prijazen. Povečal je leta 1838. staro župnišče, ki je bilo prezidano že leta 1788. Do sedaj je ostalo neizpremenjeno. Nekdanji stebri pri vežnih vratih so uzidani dandanes pri Logarjevi veži v Babinem vrtu in nosijo letnico 1786. Pri sebi je imel dolgo časa stariše. Oče je bil slep. Zadnja leta je tudi gospod sam oslepel, zato je prosil dne 20. februarja 1852. pri škofijstvu, da je smel brati vsak dan sv. mašo o Materi božji, (De beata M. V.), ker jo je znal na pamet. Dne 26. marca 1852 je bil umirovljen. Dobival je za pokojnino na leto 200 gld. in še 100 gld. doklade. Nekaj tednov je bival v leseni mežnariji, potem se je preselil v Tržič k Gregčevemu Andreju, ki je imel nje-

govo nečakinjo za ženo. Tam je živel še 17 let. Umrl je 22. oktobra 1869., imajoč 73 let. Tedanji tržiški župnik Rihard Frank ga je pokopal. — Starejši Trsteničani se niso pozabili dobrega „slepega gospoda“. Na grobni križ v Tržiču so mu napisali besede:

»Oko mu je temnelo,
Na pamet je maš'val,
Telo sicer slabelo,
Pa bister duh ostal.«

4.) Franu Marinšku je tekla zibelka pri „Žitarju“, št. 5, na Češnjici v ovsiški župniji, kjer je bil rojen 14. oktobra 1801. Oče mu je bil posestnik Marka Marinšek, mati Lucija Rant, doma tudi na Češnjici, št. 2. Žitarjeva hiša je znana tudi sedaj kot jako poštena in imovita. Mladega Franceta so poslali v šolo. V veliko veselje svojih starišev si je izbral duhovski stan in je bil v mašnika posvečen 26. avgusta 1828. Služboval je kot kapelan na Vinici 2 leti, v Toplicah 1 leto, v Reki (Rieg) na Kočevskem 2 leti, v Starem trgu pri Ložu 3 in pol leta, kot župni vikar v Št. Lambertu 10 let in pol. Iz Št. Lamberta, kjer je dozidal novo cerkev, je prišel na Trstenik jeseni 1852. imajo še sedaj v najboljšem sponinu. Spoštovali so ga in ljubili. V družbah ga je bilo redko-kedaj videti; govoril je malo, toda modro in premišljeno. Na praznik vnebohoda Gospodovega leta 1871. je pridigoval — ljudje se vedó —, kako moramo biti zmerom za smrt pripravljeni in kako je treba pravočasno vse urediti, da pozneje ne bo prepira za nami — in le nekaj dni pozneje so njega samega pripeljali mrtvega iz Kranja, kjer ga je 22. maja 1871. nenadoma zadel mrtvoud. Prišel je nekaj kupovat

za cerkev. V Kilarjevi prodajalnici se je zgrudil na tla. Hitro so poklicali tedanjega dekana Janeza Reša. Mogel mu je podeliti le še sveto poslednje olje. Dva dni pozneje, ko ga je pokopal imenovani gospod dekan, je imel težko nalogo pokojnikov prijatelj Jožef Kerčon, duhovni svetnik in župnik v Predaslih. Prevzel je mrtvaški govor, toda skoraj pri vsakem stavku je bilo treba prenehati: tako žalovanje in ihtenje je bilo med poslušalci. — Marinšek si je postavil na Trsteniku sam spomenik, ki mu bo delal čast še pri poznejših rodovih. To je nova cerkev. Ali o tem več pozneje.

Prof. dr. Fran Pernč.

(Dalje pride.)

Sv. Ivan Kapistran.

(23. oktobra.)

Sv. Ivan Kapistran je bil velik čudodelnik. Krivoverci, zlasti Husitje so ga preganjali v sovraštvu. Pregovorili so nekoč nekoga izmed svojih, naj se dela mrtvega. Vse so bili priredili že za pogreb, a prej so poslali po sv. Ivana s prošnjo, naj pride in obudi mrtvega mladeniča. Sv. Duh pa je Ivanu razodel vso sleparijo, da je zaklical: „To je delež mrtvim za večno!“ Husitje so se mu glasno rogali in ga izzivali z zbadanjem, da imajo sami večje svetnike od njega. Veleli so nekemu izmed navzočih, naj stopi k mrtvecu in ga obudi. Res je stopil k njemu in je zaklical: „Peter, rečem ti, vstani!“ A Peter se ni ganil. Vsi prestrašeni so hiteli h Kapistranu in se odpovedali svoji zmoti.

L. P.

Umrlim v pomoč!

(Pobožna pripovedka za vse svete.)

V kraju, kjer je živela blažena sestra Katarina, prebivala je tudi neka žena po imenu Marija. V svoji mladosti pa do starosti je živela v grehu, tako da so jo ondodni prebivalci radi pohujšljivega življenja pregnali iz mesta. Zdaj se je v nekem brlogu naselila, kjer je tudi kmalu nato umrla brez sv. zakramentov in brez človeške pomoči. Njeno truplo je bilo vso razjedeno od gnjusne bolezni. Ko so ljudje našli to truplo, pokopali so grešnico na polje. Sestra Katarina ki je sicer imela navado moliti za verne duše, venderle za njeno dušo ni molila, ker si je bila v svesti, da je pogubljena.

Za štiri leta pa se jej prikaže umrla Marija ter ji pravi: „Sestra Katarina! Kako nesrečna

sem jaz! Ti moliš za vse umrle, le z menoj ga nimaš usmiljenja.“ — „Kdo si pa ti?“ — vpraša nato služabnica Božja? „Jaz sem“, odgovori „duša one revne Marije, katera je umrla v brlogu. Po usmiljenju Matere Božje sem rešena. Vzdihovala sem namreč v zadnjih trenutkih od vsega sveta zapuščena k Mariji rekoč: O prebižališče zapuščenih! Usmili, usmili se me! Ti si jedino moje upanje! Pridi mi na pomoč.“ — Nisem molila zastonj, po priprošnji Marijini sem obudila kesauje nad svojimi grehi. Sedaj je čas moje muke sicer okrajšan; ali velikost trpljenja mi je pa toliko strašnejša. Bodi mesto mene enkrat z vsim srcem navzoča pri sv. maši in potem sem rešena iz vic. Zagotavljam te pa, da kakor hitro pridem v nebesa, prosila bom tam pri Bogu in Mariji vedno zate.“ Katarina je opravila kakor ji je bilo naročeno.

Nekaj dni potem pa se ji prikaže ona duša zopet. Prišla se je zahvalit. Svetla pa je bila kakor solnce.

Gospica M. R.

Lurška Mati Božja.

(Potovanje tje, bivanje v Lurdu ter hoja nazaj.)

(Nadaljevanje.)

III. V Lurdu.

„Odsihmal me bodo srečno imenovali vsi narodi, ker velike reči mi je storil On, ki je mogočen in sveto Njegovo ime.“

Tako je pela Marija, ko je obiskala Elizabeto. V proroškem dubu je tedaj gledala v davne prihodnje čase, zrla narode vsega sveta, ki jo bodo častili kot Mater svojega Odrešenika. V duhu je zrla tudi v 19. stoletje. Videla je, kako ji bode papež Pij IX. vpletel najlepši biser v njeno nebeško krono, ko jo bo proglasil katoliškemu svetu za brezmadežno Spočeto. Že je gledala sveti Lurd, kjer se bo prikazovala in se tudi sama proglasila za Brezmadežno Spočetje. Zrla je v Bogu moč, s katero bode delala v Lurdu čudeže, kakoršnih še ni nikdar popre; Videla je nebrojne pobožne kristijane z vsega sveta, ki bodo prihajali v Lurd in tam ji častitali, ker jo je Bog tako odlikoval pred vsemi in le njo edino obvaroval izvirnega greha. Videla je, kako bodo vsi narodi slovesno praznovali Brezmadežno Spočetje in kako jo bodo slavili vsi, katere bode ozdravila, kako jo bodo goreče zahvaljevali trdovratni grešniki, ker jih bo Ona zopet pripeljala k Jezusu.

Vse to je vzrlo v davni prihodnosti. V molitvi do Boga je zahvalila nebeškega Očeta za dobroto in moč, koju ji je podelil in jo še podeli. Navdušeno je še enkrat zapela: „Srečno me bodo imenovali vsi narodi, ker velike reči mi je storil On, ki je mogočen in sveto Njegovo ime“.

Kar je takrat Marija pela v navdihnjenju svetega Duha, vse to se je izpolnilo. Vedno so jo častili, a prav posebno jo slave narodi vse zemlje. v sedanjem veku: po širnem svetu praznujejo slovesno Marijine praznike, blagrujejo jo, da je bila spočeta brez madeža izvirnega greha in da je prinesla svetu nebeško Luč Jezusa Krista. Toda nikjer ne slave Marije, brezmadežne Device tako kot prav v Lurdu. Tam sije Marija vsem kot nedosegljiv vzor brezmadežnosti, katerega občudujejo narodi. Tam kraljuje kot mogočna Kraljica, brezmadežno spočeta in deli nezasišanih milosti človeškemu rodu. Jezus je poveljal svojo Mater v Lurdu, da je bolj ni mogel. Ljudje posnemajo svojega Odrešenika in poveljujejo Marijo v Lurdu, kolikor le najbolj slovesno in izvanredno.

V to sveto, čudežno mesto tedaj smo prišli avstrijski romarji petek, 25. avgusta zvečer ob 1/2 7. uri. Hvala Bogu, da smo dosegli svoj cilj, da smo srečno dospeli k Mariji. Ni nas bilo mnogo, vendar je nastala na kolodvoru gnječa in dokaj časa je trpelo, da smo se lepo vredili. Naše bolnike so redovniki varno prenesli iz vlaka na bolniške vozičke in postelje. Zunaj pred kolodvorom so čakali vozniki nas prijazno vabeč, da naj prisedemo v vozove. Večina romarjev se je odzvala temu povabilu in se odpeljala v mesto. Le mala peščica nas se je peš napotila v mesto.

Mesto je precej veliko, prebivalcev šteje približno 6000. Sezidano je na gričkovitem svetu ob velikanski skali, na vrhu katere čepi kot orlovo gnjezdo silno utrjen grad, ki ima svojo zgodovino. V devetem stoletju ga je imel v posesti arabski glavar Mirat. Frankovski cesar Karol Veliki, zelo vnet za krščansko vero, je neki petek napadel grad, da bi ga osvojil in pogljal mahomedanca Mirata in njegove roparske tovariše. Kljub vsem naporom cesar ni bil kos ljutim Turkom. Karol je že menil oditi, kar prileti od nekod kot blisek orel na grad, vsede se na najvišji stolp, iz kljuna pa mu pade srebrna postrv na grajsko dvorišče.

Mirat si je razlagal v tem čudež, bodi že zato, ker je bilo tisti dan prepovedano po cerkveni postavi jesti meso; bodi zato, ker je bila riba takrat še kristijanski simbol, ter se je

izpreobrnil k pravi veri. Postal je vitez Matere Božje ter si je izgovoril za se in za svoje naslednike, da naj bo lurška grofovina prosta vsega pozemeljskega fevda in odvisna samo od nebeške Kraljice.

Mestni grb pričuje o tem nenavadnem dogodku z orlom in ribo. Mesto nosi na rudečem polju troje zlatih stolpov, ki stoje na srebrni skali in imajo črne poteze po zidovju: srednji je višji od drugih dveh in vrhu njega je črni orel z razprostrtimi perutnicami, z zlatimi nogami, držeč v kljunu srebrno postrv.

Pozneje so prebivali v gradu roparski vitezi, ki so daleč na okrog strahovali ljudi. V 18. stoletju je bil lurški grad državna ječa — pirenejska bastila. Sedaj ga mirno straži sto pešcev.

V mestu je jako živahno. Pri hišnih vratih so stali domačini in nas vabili, da bi si najeli pri njih stanovanje. Ob desni in levi smo gledali lepe, nove hiše. Nekaj posebnega je, da ima večidel vsaka hiša v pritličju prodajalnico, kjer vidiš lurške kipe, rožnivence, križce, sploh stvari, katere kupujejo romarji za spomenike. Tu je mnogo gostilen, znamenje, da prihajajo številni tujei v ta kraj. Hoteli nosijo sveta imena kakor: hotel presv. Srca, sv. križa, Češčena Marija, Jezus Marija, hotel presv. Rožnivenca, sv. družine i. dr. Romarji I. in II. razreda so se zbirali v hotelu dela Chapelle ali Soubirous, romarji III. razreda pa v gostilni Boisson Pension, ki je že zunaj mesta. Voditelji so najprvo poskrbeli in vredili vse za I. in II. razred, zato smo mi iz III. morali čakati. Trudni romarji so posedli v veži in pred hišo. Dokaj dolgo smo čakali — a voditeljev le še ni bilo. Jaz sem bil nepotrpežljiv, kajti najraje bi bil že šel k jami. Ko so nam sporočili voditelji, da pridejo še le za 1/2 ure, tedaj sem bil vesel, v varstvo sem izročil svoje reči tovarišu, koroškemu Slovencu. Vzel sem svojo in njegovo steklenico, ter se podal k jami. Že sem stal pred tremi romarskimi cerkvami, ki so sezidane druga nad drugo. Ozrem se na okrog, kje bi ugledal jamo — a nikjer nič. Grem proti vrhni cerkvi, kjer ste svetili dve električni svetilki. Tudi tu ni nikjer jame. Kje vendar je? Od spodnje rožnivenke cerkve krenem na desno, kmalu srečam zelo starega duhovnika. vprašam ga latinsko, kje je sveti kraj, kjer se je prikazovala Mati Božja. Prijazno me prime za roko in me vprašuje, odkod sem. Povem mu, da sem iz Avstrije in da sem prišel z dunajskim romarskim vlakom. Govoril je pa tako čudno latinščino, da polovice

besedi nisem razumel. Francoski duhovniki namreč izgovarjajo latinske besede francosko n. pr. „in principio“ izgovore: „an pransipjó.“ Ko prideva do nekega na visokih stebrih sezidanega mostovža, greva med stebri, obrneva se naravnost na levo in o čudo. Tu zagledam visoko, široko, črno skalo vso v svetlobi. Tu je kraj, kjer se je prikazovala brezmadežna Devica Marija, rekel mi je duhovnik. Hitro se mu zahvalim, izmuznem se mu iz rok, stopim naprej še par korakov in sedaj stojim pred sv. jamo, pri sv. skalah, v katerih se je Kraljica nebes in zemlje, sama Mati Božja 18krat prikazala majhni, revni Bernardki. Na tla padem, poljubim sv. tla, ozrem se kviško k lurški Mariji, ki stoji v skalnati votlini.

Kipelan Ivan Miklavčič.

(Dalje prihodnjič.)

Tomo Kempčan v slovenski obleki.

(Konec.)

1820 Ivan Zalokar: Kdor za mano hodi, ne hodi po tami, temoč bo imel ljuč življenja. Té so Kristusove besede, po kterih nas opomina ravnati svoje življenje ino djanje po njegovimu življenju, de bomo rés razsvetlěni ino od vse slepote sercá rešeni. Jezusa Kristusa življenje premišlováti bodi tedaj naša nar večí skerb.

1825 Paglovic v redakciji Bedenčičevi: Katiri po mojih stopinjah hodi, ne hodi v' tami, pravi Gospod. Te so besede Kristusove, skuz katire nas opominja, de bi po njegovimu življenju, ino zaderžanju naše življenje rovnali, ako mi hočmo resvitleni, ino od use slepote rešeni biti. Tedej ima narveči naša skerb bitti, življenje Jezusa Kristusa premišlovati.

1846: Kdor po mojih stopinjah hodi, ne hodi v' tami, pravi Gospod. Te so besede Kristusove, po kterih nas opominja, de bi po njegovim življenji in zaderžanju svoje življenje rovnali, ako hočemo razsvitleni, ino od vse slepote rešeni biti. Tedej móra naša nar večí skerb biti, življenje Jezusa Kristusa premišljevati.

1873 Mariborski bogoslovci: Kdor hodi za menoj, ne hodi po temi, pravi Gospod. To so besede Kristusove, s katerimi nas opominja, da naj njegovo življenje in ravnanje posnemamo, ako hočemo resnično razsvetljeni, in vsake slepote srca prosti biti. Naj bo torej naše največe prizadevanje, premišljevati življenje Jezusa Kristusa.

1888 Andrej Kalan: Kdor hodi za menoj, ne tava po temi, pravi Gospod. S temi besedami nas Kristus opominja, da posnemajmo njegovo življenje in ravnaje, ako hočemo, da bomo v resnici razveseljeni in prosti slepote srca. Prizadevajmo si torej prav posebno, da premišljujemo življenje Jezusa Kristusa!

Bibliografija: 1. Od za Chriztvzam Hoieina Bvkvice zamocetrte Thomaza 'zkempiz Choraria po vizi z: Avgvztina.

Vzim Catholicizkim Kraincom inu zlouencom 'h dobrimu: 'z nouič 'z Latinzkiga, na zlouénzki jezik zuéztu preložene, 'zkuzi eniga 'z Touaržtua Jezuzoviga. 'z Peruoleinam tih Vigžih. 'V Léitj pò Chriztužouim roiztuj. M:DC:LIXV. Tako slove izvirni naslov. Pozneje je interpoliral neki jezuit opomnjo: Confraternitatis Agoniae Dni Nri JESU Xri Labaci Ao 1727. transtulit in Carnilicum idioma (út mihi P. Fridericus Schwarz S. J. retulit) P. Gotthardus — ta beseda je prečrtana in vrh nje z bledejšim črnilom zabeleženo: Andreas Ivanchovich Soetis JESU Sacerdos. Pred naslovnim listom sta dva nepopisana lista; na prvem je z rdečim svinčnikom zapisana beležka: Darilo od v. čast. gosp. tehanta J. Holcapfelna. 1848. Rokopisna knjiga, vezana v bel, sedaj že zamazan papir, je last ljubljanske licealne knjižnice. Na hrbtu nosi napis: Thomas Kempensis Carniolicus. II. C. 179. a. Isti znak stoji na notranji platnični strani. Gl. Kres 1885 str. 633. in dr. K. Glaser, Zgod. slov. sl. I. str. 170.

2. Kastelčev rokopis se ni ohranil.

3. Buquice od Slejda inu Navúka Christusa nášiga Izveli-čerja. Tiga vissóku časty-vrějdnga inu Bogabojěčiga možá, Thomáza á Kempiz, Ordna Regularzkich Chórarjou S. Augustina. Sedej pěrví z' némškiga na Slovénzki Crainzki Jezik prestávlene. Vzim h' pravi pobóžnosti, inu Duhóvnim gorijemánju, tudi k' svelim živlěniu želeóčim Dušam zylnu nucne inu dopadlive, zkuz éniga vissóku rojéniga Gnádliviga Gospúda špendánje, inu zkuz mujo éniga časty-vrějdnga Mášnika Capucínarzkiga S. Francisca Ordna P. Hippólitusa z' nóviga mesta na svitlobo dane. V Lublani 1719. 12. str. 672.

4. Thomaza Kempenzaria Bukve V' katerih je zapopadenu to podvučenje, koku en sledni, bodi kakeržniga stanu oče, ima, inu zamore po Christusovim navuku, inu žiuleniu svoje žiulenie pelati, vizat, inu rounati, za Christusam v' pravi brumnosti hoditi. V' to Cranzko okuli Lublane navadno Spraho skerbnu, inu suestu prestaule. Skusi dua Mášnika Petrinarja, inu Faimaštra iz gorenske Crainske strani k' duhovnimu nucu tim Slovincam v' druk dane. Na pervolenie vikši Duhoune Gospozke. Labaci, Typis Adami Frid. Reichhardt, Incl. Prov. Carn. Typr. 1745. 12. str. 2 nepag. + 496 + 20 nepag. Na prvi strani za naslovom stoji: Faeultas Ordinarii, dana dne 20. prosinca 1745; podpisan je: Carolus Peer Ss. Theologiae Doctor Canonicus, et Vic. Gen. Lab. Na nastopnih polsedmih straneh je »Kratku podvučenje«, na osmi nepagovani strani: »Errores Typographi.« Na nešteti straneh zadej je: Index. Tu je Zamerkovanje teh Capitelnou v' tih bukvah zapopadenih (13 in pol str.), potem: Tabla Teh puztabou, iz katerih se samore kdu lehka navučiti brati (3. str.); Poštibirat se samore kdu navučiti tudi izteh S. Molitou, satu so na to vižo drukane se z' nyeh vučiti (tu navaja na treh str.: križ, očenaš, češčenosimarijo in popolno kesanje). Poslednjo stran izpolnujejo: Cifre iz katerih se usse štivenie sturi.

5. Thomaza Kempenzaria Bukve, V' katireh je zapopadenu tu podučenje, koku en sledne, bodi kakeržnega stanu oče, ima, inu zamore po Kristusovemu nauku, inu življenju svoje življenje pellati, vizat, rovnati, inu za Kristusam v' pravi brumnosti hoditi, V' to Kraynsko špraho skerbnu, inu zvěstu prestavlene skuzi dua Mášneka Petrinarja, inu Fajmaštra iz gorenske kraynske strani inu k' duhovnemu nucu tem krayncam na dan dane v' leitu 1745. Zdej pak pobulšane, inu k' drugemu malu na svitlu dane. Na pervolenie vikše Gospozke. V' Lublani se najdejo per Aloysiu Raab, 1778. 8. str. 16 nepag. + 349. Prvo: »Kratku podučenje« je na prvi nešteti strani, drugo »Kr. pod.« na nastopnih petih straneh, potem pride kazalo: »Samerkovanje« na 7 in četrti str. Na poslednji 349. str. je zabeležen tiskar: »V' Lublani, Stizkane per Joh. Frideriku Egerju. To izdajo je oskrbel Anton Conti, kakor poroča o. M. Pohlin v svoji »Bibl.«

6. Isti naslov razen: katirih, podvučenje, kakeršnega, Kristusovimu navku, vizati. Kraynsko, Kraynske strany, krayncam,

inu k' tretjemu na svitlu dane, vikši. 1788. 8. str. 16 nepag. + 351. Prvo »Kratku podvučenje« je izostalo. Tiskar je isti.

7. Isti naslov kakor pod šte. 6. razen: V' Lublani se najdejo per Marii Anni Raab, 1799. 8. 16 nepag. + 351. Tiskar isti.

8. Isti naslov kakor pod šte. 6. razen: V' Lublani, Per Adam Heinrich Hohn, Landšaftzkimu Bukvevezko, 1807. 8. str. 16 nepag. + 326. Tiskar ni zabeležen.

9. Tomaža Kempčana Hója za Kristusam, čvrtire bukev vnóvič iz latinskiga v' krajnsko-ilírsko prestávil Janez Zalokar, Spiritual v' ljublanski duhovńnici. 8. str. 280.

10. Dvanajst bukev Tomaža Kempčana, izbranih iz njegovih doslé še malo znanih pisem; iz latinskega pobožnim k' pridu prestavil Janez Zalokar, spiritual v' Ljubljanski duhovńnici. Na svetlobo dane po dovoljenji vikši ces. kralj. dvorne bukev cenije. V Ljubljani 1826. Natisnil Leopold Eger. Naprodaj per Janezi Klemenci. 12. str. 580. Ta knjiga je izšla v metelčici.

11. Thomaža Kempenzarja čvrtire Bukve. Pot k' nebesam, katiro je pokazal Jezus Kristus. Petiga Natísa, V' Lublani. Na prodaj per Adamu Henriku Hohn bukvevezu ino kupčevavcu z' popirjam na starim tergu Nro. 157. Natisnene per Jožefu Sassenberg 1825. 8. str. 16 nepag. + 315 + 5 nepag. Bedenčičeva izdaja.

12. Šesti (recte 7.) natisek mi ni prišel v roke.

13. Tomaža Kempenzarja čvrtire Bukve. Pot v' nebesa, ktero je pokazal Jezus Kristus. Sedmi natis. V Ljubljani, na prodaj per Edvardu Hohnu, bukvevezu ino kupčevavcu z' popirjem, na starim tergu Nr. 157. Natisnjene per Jožefu Blazniku 1846. 8. str. 228 + 4 nep. — Najbrže, da je Hohn tudi pozneje še oskrbel kak ponatisek Toma Kempčana, ki mi pa ni prišel na izpregled. Vse dosedaj omenjene Kempčanove izdaje so razen šte. 10 izšle v bohoričici.

14. Tomaža Kempčana Hoja za Kristnsom v čvrtirih knjigah z zbirko lepih molitev in pesmi, ki so pri očitni službi božji v navadi. Na svetlo dali bogoslovci lavantinskega seme-nišča. Maribor 1872. 8. str. 474. Prvo izdajo navajam po Letopisu Matice slov. 1872 in 1873, str. 298.

15. »Drugi pomnoženi natis« ima isti naslov. Z dovoljenjem milostljív. kneza in škofa lavantinskega. V Mariboru. Založil Anton Novak. — Tisk Narodne tiskarne. 1873. 8. str. 6 nepag. + 451. Spredaj je jekloz: Krist obložen s križem z beležko: Hodi za menoj!

16. Tomaža Kempčana: Hodi za Kristusom! Štiri knjige. Preložil in z navadnimi molitvami pomnožil Andrej Kalan, Trnovski kapelan v Ljubljani. Izdala in založila Družba sv. Mohora v Celovcu 1888. Tiskarna družbe sv. Mohora v Celovcu. 12. str. 402 + 14 nepag. —

V podpisane knjižnici se nahajajo šte. 4.—11., 13., 15. in 16. Ta životopis je zajel podatke večinoma iz uvodov h knjigam: P. De Gonnellieu Thomae von Kempen Vier Bücher 1745, Fr. Kurelac Stope Hristove 1868 in P. Hetzenauer Thomae a Kempis De Imit. Chr. tractatus quattuor 1901.

Župnik Ivan Vrhovnik.

Izlam in krščanstvo.

(Dalje.)

Jezus (Isâ) je po nauku koranskem najpopolnejši stvor, v katerem je združil Bog vse prednosti in popolnosti, ki jih more imeti človek. Prideva mu z druge

strani tudi lastnosti, ki jih more imeti samo sin božji. Zato je ves Mohamedov nauk o Jezusu neka čudna zmes, polna protislovij in medsebojnih oprek. Kakor posnamemo iz prej navedenih tekstov, spočela je Marija Jezusa po Bogu samem, oziroma po Duhu božjem. Torej je Jezus neposredno pravi in naravni Sin božji. (Umevno je, da ne mislim s temi besedami dokazovati božanstva Kristovega iz besedila koranskega, to bi bilo absurdno; pokazati hočem le, da Mohamed v svojem nauku sam sebi nasprotuje.) Dalje imenuje koran Jezusa Besedo božjo; beseda (v modroslovskem in tudi bogoslovskem smislu) je dvojna: umstvena t. j. notranja slika ali ideja kake stvari, in unanja beseda, ki je še-le nekaka posledica in unanji izraz za umstveno besedo. Če je torej Jezus beseda božja, potem takem je večna immanentna ideja božjega uma — katera ideja je dobila unanji vidni izraz v včlovečenju. Ker se pa ideja božja ne more razločevati od bistva božjega, se torej zjednačuje Jezus z božjim bistvom; Jezus je torej Bog. Do tega zaključka dospemo po zdravi logiki, če bi hoteli koranske izreke smatrati resnimi. Pa še druge božanske naslove nadeva Jezusu koran; tako n. pr. ga imenuje na več mestih Mesijo. Mohamed je poznal kolikor toliko vero židovsko; vedeti je moral, da je sam Bog oni Mesija, o katerem govore svete knjige; če on torej priznava Jezusu naslov Mesije, priznava mu s tem tudi božalski značaj. — Imennje ga naposled tudi božjega Duha; duh božji se ne loči od bistva božjega, torej je tudi Jezus Bog. V suri 4. vrsti 169. je tako pravilen dogmatičen stavek o božanstvu Kristovem, da bi ga takoj podpisal z obema rokama; glasi se: »Resnično, Mesija Jezus, sin Marijin, je poslanec Boga in njegova Beseda, katero je prenesel (t. j. katera je meso postala) v Marijo, in je njegov Duh (t. j. njegovo bistvo).«

Ako primerjamo s temi izreki druga mesta, kjer se Mohamed strastno upira temeljni krščanski dogmi o Kristovem božanstvu, prepričamo se, da Mohamedovo modroslovje ni bilo uprav na trdnih nogah in da je bilo tudi ono »razodetje«, ki mu je je nosil Džibrail, kaj dvomljive vrednosti.

Prvi in glavni vzrok, zakaj je zavrgel Mohamed božanstvo Kristovo, je povsem jasen: postal bi sicer tudi on sam kristijan in opustiti bi moral svoje visokoteče politične misli in sebične svoje namene. Zavedati se moramo

dejstva, da so bile Mohamedu njegove verske ideje samo umetno sredstvo, da doseže svoj namen. Zato je prikrojil to sredstvo po svoji volji tako, da mu je bolje hasnilo. Ako s tega stališča prematramo njegove nauke, razumljivo nam bo vse še veliko bolj.

Zanimivo je, kako zavrača to krščansko dogmo. Trdno se drži svoje monoteistiške ideje, zato mu je neumljivo in do cela nemogoče, da bi bilo več božjih oseb. Priznava sicer, kakor smo že videli, da je mogočih več oblik božjega bistva (Amr, Ruh), z druge strani pa nikakor ne dovoli, da bi bil še kdo drugi Allah. Tolačimo si to njegovo trdoglavost tako-le: Za izraz „Bog“ rabi besedo „Allah“ lastno ime edinega Boga, zato se mu zdi nekaj nečloveškega „da bi bil kdo Allah, ki ni Allah.“ Zato zavrača na videzno smešen način božanstvo Jezusovo z besedami: „Allah ni Jezus“, iz česar naj sledi: torej Jezus ni Allah (Bog) — Lahko nam bo torej umeti, da je Mohamedu skrivnost presv. Trojice nevsprejemljiva. V suri 5. pravi na nekem mestu: „Neverniki so, ki govorijo: „Bog je tretji izmed treh; kajti samo eden Bog je.“ Iz teh nesmiselnih besedij moremo posneti, da da je slišal Mohamed le od daleč nekaj o sv. Trojstvu, v resnici pa ni vedel kaj in kako verujejo kristijani. —

Na koncu 5. sure pripoveduje, kako se je Jezus sam opravičeval pred Bogom in zatrjeval, da ni on nikdar rekel, da je Bog. Vpraša ga namreč Bog: „O Jezus, sin Marijin, ali si rekel kedaj ljudem: Vzemite razven Boga še mene in mojo mater med bogove? in Jezus odgovori: Čast in hvala le tebi: meni ne pristaja, da bi govoril to, kar ni res.“ — Na drugem mestu zopet trdi, da bi Bog lahko uničil Jezusa, ako bi hotel: „Resnično, neverniki so, ki pravijo: Bog je Krist, sin Marijin. Reci jim: Kdo bi mogel braniti Boga, če bi hotel zatreti Krista, sinu Marijinega, z njegovo materjo vred in z vsemi prebivalci.“

Taki in podobni izreki se dobe na več mestih korana. Mohamed se je bal za svoje Arabce, da bi se ne pokristijanili; zato je izkušal poniževati pred njimi vero krščansko.

O življenju in delovanju Jezusovem ne poroča skoro ničesar. Toliko pove, da je bilo poslanstvo Kristovo v tem, da pojasni narodu izraelskemu resnice, katerih Židje niso prav razumeli. Sura 43. „Ko je prišel Jezus z jasnimi znamenji, rekel je: Prihajam k vam z modrostjo, da vam razjasnim del onega, o čemer niste edini,

zato se bojte Boga in slušajte me.“ — Konkretnih čudežev ne omenja, še manj opisuje. Navaja samo besede Jezusove (v 2. in 5. suri), s katerimi obeča, da bode napravljaj iz ilovice ptice in jih oživiljal, da bode zdravil slepe in gobove, oživiljal mrtve in ugibal z gotovostjo, kaj jedo in kaj delajo ljudje v hišah idr.

Nauk koranov o trpljenju in smrti Kristovi je prav posebne vrste; nekoliko slični krivim naukom heretika Kerinta iz 1. stoletja, proti kateremu je najbrže deloma pisal sv. Ivan svoj evangelij. Trdi namreč Mohamed, da Krist ni trpel niti na križu umrl, nego nekdo drug. Koncem 4. sure piše: „Rekli so (židje): „Umorili smo Mesijo, Jezusa, sina Marijinega, poslanca božjega. A niso ga umorili in niso ga križali, temveč nekoga družeda, ki mu je bil podoben . . .“ Ali v 3. suri: „Židje so si izmislili zvijačo, a Bog jih je prekanil, kajti Bog prekaša zvijačne modrosti. Bog je namreč rekel: Storil bodem o Jezus, da bodeš umrl in povzdignil Te bodem k sebi, in oprostil Te bodem nevernikov . . .“ — Zavračati tega smešnega nauka menda ni treba še posebej. Vstali so sicer prva stoletja nekateri krivoverci, ki so izkušali s podobnimi blodnjami kaliti versko edinost, a niso se mogli dolgo vzdržati. Zato ima tudi ta koranska bajka edino ta učinek, da privabi bralca pomilovalen našmeh: Kako smešni morejo biti tudi „proroki“ v svojih naukih.

Še eno globoko skrivnost iz Kristovega življenja zasledujemo v koranu, po stari navadi seveda zavito v okerno obliko nejasnega pripovedovanja: skrivnost, ko je postavil Jezus pri zadnji večerji zakrament presv. rešnjega Telesa. Koran pripoveduje tako-le: „Spomni se, kako so rekli apostoli: O Jezus, sin Marijin, ali nam more tvoj Gospod poslati mizo z nebes? Odgovoril je: Bojte se le Boga, ako hočete biti pravi verniki. Oni pa mu odgovore: Jedli bomo od tega, da se naše srce pomiri, in vemo, da si nam oznanjal resnico, in mi moremo o tem pričevati. Nato je rekel Jezus, sin Marijin: O Bog, naš gospod, pošlji nam mizo iz nebes, da bode praznik za prve in poslednje izmed vas, kot znamenje od tebe. Hrani nas, ker ti si najboljši hranitelj. Nato je odvrnil Bog: „Resnično, poslal vam bodem mizo, kdor izmed vas pa potem ne bode veroval, tega bodem kaznoval s kaznijo, s kakršno ne kaznujem nobenega otroka na svetu (Ob koncu 5. sure.) — To mesto se ne more razlagati drugače, nego da je v zvezi z onim naj-

slovesnejšim in najvažnejšim dogodkom, ki se je vršil v predvečer Gospodove smrti. Sicer nas pa ta koranski odstavek le uči, kako nespretno je bilo Mohamedovo pojmovanje; ni se mogel povzpeti nad vidno materialnost, misli njegove bile so nedovzetne za kaj vzvišenega, nadnaravnega, zato si je predstavljal vse tako, da so mogli zgrabiti z rokami on in njegovi ljubi Arabci.

Jezusu pripisuje koran tudi evangelij: evangelistov ne omenja, prav tako ne razločuje več evangelijev, temveč govori le o „indžilu“, katerega je poslal Bog po Kristu na svet. Sicer govori o evangeliju z vso častjo in graja kristijane, češ da se ne drže svojega razodetja in da zavijajo evangelijske resnice.

* * *

Razven Krista in Matere njegove navaja koran imenoma le Caharijo in sv. Ivana Krstnika izmed oseb Kristove dobe.

Caharija je prosil v svoji starosti Boga, naj bi se ga usmilil in mu dal sina. Angelj mu naznani nato rojstvo sina, „čegar ime naj bo Ivan (Jahja), kakoršnega imena doslej še nihče ni imel.“*) Caharija ga je prosil, naj mu da kako znamenje, da se bo to res zgodilo; in angelj mu je dal znamenje, da ni mogel, čeprav popolnoma zdrav, tri dni govoriti z nobenim človekom“. Žena (koran ne pove, da ji je bilo ime Elizabeta) mu je res rodila sina.

O sv. Ivanu Krstitelju pripoveduje koran da je bil že v mladosti poln modrosti in milosti, rad je dajal miloščino, bil je ljubezniv napram starišem in poznal ni prevzetnosti.

O kristijanih sploh govori Mahomed večkrat, opominja jih in na vse načine pri-govarja, naj slušajo Kristove nauke. Večkrat se zdi, kakor bi gojil nekako nado, da jih sčasoma pridobi za-se. Gotovo pa je, da kristijanov ni tako sovražil kakor žide; na nekem mestu jih celo hvali, koliko bolji so od židov: „Videl bodeš, da so med ljudmi vernikom (muslimanom) najbolj prijazni tisti, ki pravijo: Mi smo kristijanani. To je zato, ker imajo duhovnike in menihe, in ker niso ošabni. To priznanje, ki je daje še Mahomed krščanskim duhovnikom in redovnikom, ni brez pomena. Dokazuje namreč, da je bila krščanski veri že od nekdaj ljubezen zvezda vodnica, ljubezen do pri-

jateljev in sovražnikov; dokazuje nam to, da je krščanska vera že v prvih stoletjih pol divje rodove preobrazila tako, da je moral občudovati njih krotkost in mirno naravo celo pohlepni in brezobzirni Arabci. Zlasti nam pa svedoči to Mohamedovo priznanje, da so bili tedaj — kakor so danes — prav krščanski duhovniki nositelji miru in kreposti. Pravo krščanstvo ne pozna sovražnosti in nasprotstev proti drugovernikom; edino orožje proti krivovercem in nevernikom je kristijanu molitev in oznanovanje Kristovih nauk. Gorenjih besed bi Mohamed ne bil mogel napisati o pristaših kake druge vere, najmanj pa o svojih muslimanih. Glasiti bi se pač morale v tem slučaju njegove besede: „Videl bodeš, da so kristijanom najbolj sovražni tisti, ki pravijo: Mi smo muslimani; to pa zato, ker imajo svoje hodže in der-više in ker so ošabni.“ To velja v vsem svojem obsegu zlasti o bosanskih razmerah, o čemer nameravam govoriti pozneje.

Bogoslov Karol Cankar.

(Dalje prihodnjič.)

Zdravo telo, najboljšo blago.

Vsemodri vladar veselstva je naložil vsakemu človeku dolžnost, naj skrbi za ohranitev življenja. V ta namen je ljudem podelil hlepenje ps živežu. Ljudje torej uživajo pri mnogih jedeh prijetnost ali prijeten okus. Se ve. če se uživajo jedi neprimerne ali tudi primerne, pa v veliki množini, povzročujejo razne bolezni. Želodčnih bolezni je jako veliko, njih je legijon. Razun vnetic, kužnih ali infekcijskih bolezni in telesnih poškodb moramo vse druge bolezni uvrstiti med želodčne. Tako je mislil in sodil dr. Gauster, ki je bil kedaj zdravnik v Kameniku. Sedaj je že veliko let na Dunaju, kjer biva kot sanitetni referent. Ta isti je tudi izjavil, da se dandanes preveč mesa vživa, kar ni k zdravju. Zlasti se to zgodi v severnih deželah, dočim v južnih krajih le malo mesa vživajo in so prav zato tudi trdneji. Mislilo se je kedaj, da je meso za telo potrebno v svrhu tvorjenja beljakovine. A do-gnali so, da imajo tudi druge jestvine, zlasti mleko, v sebi mnogo in zadosti beljakovine za naše telesne potrebe. Prav tako so smatrali, da je treba veliko kruha vžiti, da telo pridobi tem potem zadosti gnjilca; pa so našli tudi v drugih jedeh zadosti iste snovi. Dovolj je, če le opo-ludne meso vživajš, zvečer te jedi ni treba. Zlasti še če si opoludne vžil dvojno mesno jed. Na večer potrebujejo mesnih jedi peki, delalci v rudokopih, v tovarnah in drugi delalci, ki se

*) S tem je Mahomed zopet sijajno dokazal, kako malo je poznal sv. pismo. Knjige starega zakona poročajo na več mestih, da je bilo tej ali oni osebi ime Ivo; n. pr. prvorojeni sin Jozije (I. Peral. 3. 15); sin Kareja (IV. kralj. 25, 23); sin Eketana (II. Esdra 8. 12.) idr.

bavijo s ponočnim, zlasti napornim delom. In če kdo en dan je postne jedi, teknejo mu drugi dan mesne jedi veliko bolje. Jako modro je sv. cerkev vravnala postno postavo, ki ljudi navaja k samozatajevanju, pa ob enem tudi zelo pospešuje telesno zdravje. Kedar se meso vživa, naj se pridene dosti prikuhe (mesa le malo, prikuhe pa več). Posebno zdrava je zelenjava, salata, druge rastlinske in želiščine prikuhe. Zdravju tudi jako prija sadje (surovo in kuhano) in riž. Kakor dr. Gauster je pokojni župnik Kneipp naglašal veliko korist vegetabilij ali rastlinskih jedi za človeško zdravje. Rastlinskim jedem naj bi se meso pridevalo le v zmerni množini. Glede omenjega je jako zanimivo, kako neki zdravnik blizu Draždan na Saškem zdravi bolnike s slabim želodcem. Ta zdravnik je napravil obsežno zdravilišče ali sanatorij, kamor prihaja na tisoče ljudi (4000—5000) na leto se zdraviti. Glavna stvar je dietetika. Naše bralce pač zanimiva, kaj ti ljudje jedo in pijejo. Opoludne pri kosilu dobijo mesa in primernih močnatih jedi — tudi finih z odcedkom. A salata in juha se jim ne servira, tudi kruha in vina ne dobivajo. Zvečer ni mesa niti vina, pač pa primerne rastlinske in močnate jedi ter razne pijače, malinovec in drugi odcedki. Salata se ne pripravlja s kisom, nego z limoninim sokom. In mnogo se jih ozdravi tem načinom.

Nam pač ni posnemati vsega tega. A ravnajmo se pa po besedah sv. Pavla: „Vse poskusite, kar je dobrega ohranite“. — Vodilo naj bodo tudi besede modrega Siraha: „Pri nobeni pojedinii ne bodi samogolten, in ne segaj po vsakem jedilu: zakaj po mnogih jedilih pride bolezen in požrešnost napravi kolero. Zavaljo pijanosti jih je že veliko pomrlo; kdor je pa trezen, daljša si življenje.“ — In v bukvah pregovorov se bere: „Ne bodi pri gostijah pijancev in ne pri pojedinah takih, ki meso prinašajo k pojedinji: zakaj kateri pijančevajo in si pojedine napravljajo, hirajo in dremota (telesno oslabiljenje) se s cunjami oblači.“ — To so zlate besede, kajti v zmernosti in treznosti tiči velik del krščanskega samozatajevanja, po katerem si kristijan pridobiva mnogih zaslug za nebesa, pa tudi koristi za telo ter časne sreče.

Župnik Alojzij Kummer.

I. Bratovske zadeve molitvenega apostolstva.

a) Glavni namen za mesec oktober 1902:
Češčenje presv. Rešnjega Telesa.

(Konec.)

2.) Počastimo presv. Rešnje Telo, kadar je nosi duhovník zunaj cerkve, naj si bo ob procesijah ali kadar nese bolniku zadnjo popotnico. Poklekimo takrat in počastimo presv. Rešnje Telo in vzbudimo gorečo željo, naj bi tudi mi dosegli milost vrednega prejema presv. zakramenta v poslednji uri. Naj nam nikar težko ne dene ta način javnega počeščenja! Učimo se od Krista samega, ki je krotak in iz srca ponižen. Zapustil je nebeško veličastvo, včlovečil se in vzel na se hlapčevu podobo. In kot Bog-človek se zopet v svoji neskončni ponižnosti skrije pod podobo kruha, da biva med nami . . . Kerubi in Serafi pojo trikrat sveto svetemu Bogu, in človek naj ne bi pokleknil pred svojim Bogom in ga molil?

3.) Hodimo k sv. maši, k nekrvavi daritvi nove zaveze, kjer se Krist sam po mašnikovih rokah daruje nebeškemu Očetu v spravo za naše grehe. Posebno bodimo zbrani v onem trenutku, ko pride po mašnikovih besedah Krist na altar. „Jezus, Tebi živim; Jezus, Tebi umrjem; Jezus, Tvoj sem živ in mrtev“, tako se darujmo samega sebe svojemu Bogu.

4.) Radi pristopajmo k mizi Gospodovi! O srečen, presrečen trenutek, ko se združi Stvarnik s stvarjo, Bog s človekom, neskončna svetost in popolnost s slabotnim grešnim bitjem! Da pa dosežemo pri sv. obhajilu obilnih milostij, treba za to vestne priprave. O angeljskem mladeniču, sv. Alojziju, je znano, da se je tri dni v tednu pripravljaj na sv. obhajilo, tri dni se pa zahvaljeval. Naj nam bo v lep, vsodbuden vzgled!

Ako storimo vse to, prav gotovo vstrežemo želji sv. Očeta, ki priporočajo češčenje presv. Rešnjega Telesa posebno v ta namen, da že skoro zaveje v človeško družbo pravi krščanski duh, duh ponižnosti in medsebojne ljubezni.

S.

b) Posebni nameni:

25.) **Sv. Krisant in sv. Krišpin.** Slovenske družine. Potrpežljivost in vdanost v voljo božjo v križih in težavah.

26.) **Sv. Evarist.** Slovensko dijaštvo. Slovenski mladeniči pri vojaki.

27.) **Sv. Sabina.** Dar ponižnosti in samozatajevanja. Pohlevna vdanost do predstojnikov.

28.) **Sv. Simon in sv. Juda.** Mohorjani — podpornik družbe sv. Cirila in Metoda. Darežljivost premožnih.

29.) **Sv. Narcis.** Vneti cerkveni govrnikj. Misijoni.

30.) **Sv. Klavdij.** Slovenska mladina pod zastavo presv. Srca Jezusovega. Ogibanje slabim družinam.

31.) **Sv. Volbenk.** V mesecu oktobru umrli udje molitvenega apostolstva in bratovščine presv. Srca Jezusovega

S.